

ZAPISNIK

sa 9. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, održane 19. jula 2021. godine

Sjednica je počela u 10 sati.

Sjednici je predsjedavala Božena Jelušić, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Zdenka Popović, Suzana Pribilović, Dragica Sekulić, Aleksandra Vuković, Tamara Vujović, Jelena Božović, Danijela Đurović, Vesna Pavićević, Bogdan Fatić i Maksim Vučinić.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi Odbora: Abaz Dizdarević i Radoš Zečević.

Sjednici su prisustvovali: Marija Stajović, koordinatorka Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Tijana Šuković, načelnica Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima u Ministarstvu unutrašnjih poslova i Majda Adžović, savjetnica ministra unutrašnjih poslova i šefica Radne grupe za Pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost.

Za sjednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Akcioni plan za 2021.godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine, s Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite (2018-2022.) za 2020. godinu,
2. Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2021. godinu i Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2020. godinu, i
3. Tekuća pitanja

Prva tačka – Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine, s Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite (2018-2022.) za 2020.godinu

Predsjednica Odbora Božena Jelušić, informisala je članove/ice Odbora da je Vlada Crne Gore, na 30.sjednici održanoj 1.jula t.g.usvojila Akcioni plan za 2021.godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022.godine, s Izveštajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite (2018-2022.) za 2020.godinu, koje je pripremila Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, kao i da je razmatranje ovog Akcionog plana predviđeno Planom rada Odbora za 2021.godinu.

Marija Stajović, koordinatorka Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja informisala je Odbor da je Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine, donijeta u cilju unapređenja kvaliteta života korisnika socijalne i dječje zaštite i njihovog osnaživanja za samostalan i produktivan život, unapređenja normativnog okvira u socijalnoj i dječjoj zaštiti, unapređenja sistema kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti, unapređenja usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite i stvaranja preduslova za nastavak deinstitucionalizacije.

Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije donijet je za period jun-decembar 2021. godine. Ovaj Akcioni plan sadrži sljedeće podatke: koje mjere odnosno aktivnosti treba realizovati, u kom vremenskom okviru mjere odnosno zadatke treba realizovati, koji su indikatori i izvori verifikacije realizacije mjera odnosno zadataka, ko je odgovorni akter za realizaciju svake planirane mjere odnosno zadatka i izvor finansijskih sredstva. *U okviru operativnog cilja 1 : Unaprijeđen normativni okvir u socijalnoj i dječjoj zaštiti* planirane su mjere koje se odnose na preispitivanje odredaba u Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti radi unapređenja kvaliteta socijalne i dječje zaštite kroz izradu analiza o potrebama za izmjenama

i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti; unaprjeđenje funkcionisanja centara za socijalni rad i standarda usluga socijalne i dječje zaštite putem izmjena i dopuna podzakonskih akata kojima su propisani minimalni standardi za usluge socijalne i dječje zaštite i izradu analize u cilju identifikovanja potreba za razvojem i standardizacijom novih usluga socijalne i dječje zaštite; unaprjeđenje materijalnih davanja i mjera aktivacije za korisnike materijalnog obezbjeđenja kroz izradu individualnih planova aktivacije u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje. *U okviru operativnog cilja 2: Unaprijeđen sistem kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti* kroz mjeru unaprijeđenje uslova za izdavanje licence za obavljanje djelatnosti pružalaca usluge i licence za rad uticaće se na povećanje kvaliteta sistema socijalne i dječje zaštite, a biće i izrađena analiza o obavljanju stručnih poslova u oblasti socijalne i dječje zaštite. Takođe, preispitaće se način i sprovođenje postupka akreditacije programa obuke u oblast socijalne i dječje zaštite i jačati mehanizme primjene Etičkog kodeksa za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite. U cilju povećanja kompetencija zaposlenih u sistemu socijalne i dječje zaštite biće sprovedene kontinuirane obuke i vršiće se akreditacija programa obuke, a unaprijediće se i sistem supervizije stručnog rada. *U okviru operativnog cilja 3: Unaprjeđenje usluga socijalne i dječje zaštite i stvoreni preduslovi za nastavak deinstitucionalizacije* kroz identifikaciju potreba korisnika usluga socijalne i dječje zaštite radi unaprjeđenja strateškog lokalnog planiranja u oblasti socijalne i dječje zaštite i donošenja lokalnih planova socijalne i dječje zaštite od strane lokalnih samouprava nastaviće se sa razvojem i uspostavljanjem usluga podrške za život u zajednici za korisnike na lokalnom nivou, sa postupkom deinstitucionalizacije, podrškom porodici i unapređenjem nesrodničkog hraniteljstva. U cilju odgovora na potrebe korisnika i zaštite najboljih interesa korisnika kojima je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući vid zaštite uspostavljaće se inovativne usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite. Pozitivne efekte direktno će osjetiti dijete: bez roditeljskog staranja; čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara; sa smetnjama i teškoćama u razvoju; u sukobu sa zakonom; koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva; koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; žrtva trgovine ljudima; kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava; koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja; trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život; kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, mlado lice, kao i odraslo i staro lice: sa invaliditetom; koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva; žrtva trgovine ljudima; koje je beskućnik itd. Za realizaciju mjera i zadataka ovog Akcionog plana u Budžetu Crne Gore nije potrebno obezbjeđivati posebna sredstva. Planom Budžeta za 2021. godinu, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i jedinice lokalnih samouprava planirali su sredstva u iznosu od 1.391.550,00 eura, a iz donacija i projekata Zavod za socijalnu i dječju zaštitu obezbijedio je iznos od 63.500,00 eura.

Tokom diskusije Marija Stajović je saopštila da je u izradi Akcionog plana za 2021.godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2018. do 2022.godine, učestvovala međuresorna Radna grupa sastavljena od predstavnika: Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, Uprave za inspekcijske poslove - Odsjeka inspekcije socijalne i dječje zaštite i Zajednice opština. Praćenje i ocjenjivanje ovog Akcionog plana obezbijediće se formiranjem tima za praćenje i ocjenjivanje Strategije koji prati i ocjenjuje rezultate ove strategije i sačinjava izvještaj. Ovaj tim biće sastavljen od predstavnika Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, Uprave za inspekcijske poslove - Odsjeka inspekcije socijalne i dječje zaštite, Zajednice opština i predstavnika nevladinih organizacija koje se bave socijalnom i dječjom zaštitom i dr. Uspješnost realizacije ovog Akcionog plana biće praćena pomoću indikatora definiisanih Akcionim planom, kojima će se mjeriti efikasnost i efektivnost predloženih mjera.

U raspravi su kroz pitanja i komentare učestvovali/e predsjednica i član/ice Odbora: Božena Jelušić, Tamara Vujović, Vesna Pavićević, Zdenka Popović, Dragica Sekulić, Danijela Đurović, Suzana Pribilović. i koordinatorka Direktorata za socijalno staranje i dečju zaštitu u Ministartvu finansija i socijalnog

staranja Marija Stajović i načelnica Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima u Ministarstvu unutrašnjih poslova Majda Adžović.

Predsjednica Odbora Božena Jelušić, komentarisala je planirane aktivnosti radi unaprjeđenja funkcionisanja centara za socijalni rad i standardne usluge socijalne i dječje zaštite (mjera 1.2) i tražila pojašnjenje u vezi finansiranja njihove realizacije iz razloga što je za realizaciju tri aktivnosti naznačen iznos od 56.000,00 €, dok za realizaciju dvije aktivnosti – formiranje tima za pripremu analize i identifikovanje potreba za razvojem i standardizacijom novih usluga socijalne i dječje zaštite i održavanje neposrednih, odnosno onlajn sastanaka tima, sredstva nijesu potrebna. Tokom diskusije konstatovala je da u Izvještaju nedostaje rodna statistika, kao i podaci razvrstani po lokalnim samoupravama i tražila pojašnjenje u vezi socijalnog kartona koji je temeljni dokument prema kojem bi trebalo da se vrši raspodjela sredstava, a koji u Izvještaju nije vidljiv.

U datom odgovoru Marija Stajović je saopštila da kada su u pitanju aktivnosti u cilju unaprjeđenja funkcionisanja centara za socijalni rad i standardne usluge socijalne i dječje zaštite, iznos od 56.000,00 Zavod za socijalnu i dječju zaštitu obezbijedio je kroz IPA projekat, kao i da će podatke o aktivnostima koje su obuhvaćene ovim projektom dostaviti naknadno. U prethodnom periodu Zavod je angažovao ekspertkinju za izradu analize sistema socijalne i dječje zaštite sa fokusom na dostupnost usluga definisanih Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Program socijalnog kartona je kontinuiran proces u sistemu socijalne i dječje zaštite i od ustanovljenja rukovođen je od strane Direktorata za statistiku i informatiku u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja i podržan finansijski od strane UNDP-a do kraja tekuće godine, a nakon toga finansiranje preuzima Ministarstvo. Naglasila je da socijalni karton ima podatke o svim korisnicima odnosno građanima Crne Gore koji se obrate za neko od prava iz socijalne i dječje zaštite, ali i da je evidentna potreba da se sistem i dalje razvija. U planu je da u narednom periodu u sistem odnosno socijalni karton budu evidentirani i podaci o davanjima lokalnih samouprava, Crvenog krsta, nevladinih i međunarodnih organizacija, kako bi se vidjelo šta je sve određeni korisnik dobio. Tokom diskusije saopštila je da će, u narednom periodu, rodnoj ravnopravnosti posvetiti posebnu pažnju, kao i da saradnja sa lokalnim samoupravama po pitanju socijalne i dječje zaštite treba da bude bolja i da lokalne samouprave treba u svojim budžetima da planiraju socijalna davanja za građane svoje opštine.

Članica Odbora Tamara Vujović, uz osvrt na podatak sadržan u Izvještaju da je u 2020. godini izmijenjen Pravilnik kojim se propisuju kriterijumi i mjerila za učešće korisnika, roditelja odnosno srodnika u plaćanju troškova usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i usluga smještaja, tražila je pojašnjenje šta sve podrazumijeva izmjena Pravilnika, jer je njegovo donošenje izazvalo reakciju roditelja djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Tumačilo se da će dio troškova koji se tiču ishrane obezbjeđivati roditelj/staratelj. Takođe, tražila je pojašnjenje u vezi inovativnih usluga u cilju pomoći starijim licima, žrtvama nasilja u porodici i osobama sa invaliditetom, kao i njihovog finansiranja, istakavši da su ranjive grupe najviše pogođene krizom izazvanom pandemijom covid 19 i da usluge socijalne i dječje zaštite treba usmjeriti prema njima. S tim u vezi postavila je pitanje – koje su to inovativne usluge za čiju realizaciju su nevladine organizacije dobile finansijska sredstva.

U datom odgovoru Marija Stajović je saopštila da će podatke o izmjenama Pravilnika kojim se propisuju kriterijumi i mjerila za učešće korisnika, roditelja odnosno srodnika u plaćanju troškova usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i usluga smještaja, kao i podatke o neladnim organizacijama koje su za realizaciju određenih inovativnih usluga dobile finansijska sredstva, dostaviti naknadno. Uz podsjećanje na usluge koje su kvalitetno pružane u prethodnom periodu istakla je uslugu porodični saradnik koja se pruža porodicima u kojima postoji rizik od izmještanja djece iz porodice. Usluge koje su pružale određene nevladine organizacije privremeno su obustavljene zbog obaveze licenciranja. Licenciranje pružalaca usluga socijalne i dječje zaštite je proces koji je započeo 2017. godine i koji traje. Kroz proces licenciranja filtriraće se svi elementi koji čine prepreku ka punoj funkcionalnosti svakog pružaoca usluga.

Članica Odbora Vesna Pavićević, imajući u vidu podatke da je u 2020. godini, u oblasti pomoći žrtvama nasilja u porodici finansirano šest projekata, od kojih se jedan odnosio na inovativnu uslugu koja je pružena od strane SOS telefona za žene i djecu žrtve nasilja Bijelo Polje, kao i da je Akcionim planom

predviđeno da se do kraja novembra t.g realizuje aktivnost - finansiranje inovativnih usluga u cilju zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, postavila je pitanje - koja je to inovativna usluga i da li će se realizovati kroz projekat. Tokom diskusije podsjetila je da je u prethodnom periodu donijet Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, urađen veliki broj kampanja i obuka svih službenika koji dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja, kao i da je u cilju insitucionalne podrške otvoren Centar za podršku djeci i porodici u Bijelom Polju, koji pruža usluge u prihvatilištu - skloništu. Naglasila je da su u prethodnom periodu žrtve nasilja posebno žene ohrabrene da prepoznaju i da prijave nasilje, ali i da je u periodu trajanja pandemije kada je ključna preventivna mjera ostati kući, bilo manje prijava nasilja.

U datom odgovoru Marija Stajović je saopštila da je NVO SOS telefon za žrtve nasilja Nikšić zadužena za usluge i plan je da se u narednom periodu preko konkursa odnosno sektorskih analiza i dalje podržavaju nevladine organizacije. Istraživanja pokazuju da je od izbijanja pandemije Covid-19 zabilježen porast slučajeva nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Kada je u pitanju razvijanje inovativnih usluga nema informaciju koja je to usluga, ali SOS telefon Nikšić je u stalnoj komunikaciji sa Ministarstvom i Centrom za socijalni rad Nikšić i dosadašnji pokazatelji su da rade kvalitetno. Sigurna ženska kuća je licencirani pružalac usluge skloništa za žrtve nasilja. U narednom periodu Ministarstvo ima u planu da se ta mreža širi i da se na najbolji način odgovori zaštiti žena koje trpe nasilje. Takođe, saopštila je da će tražene podatke dostaviti naknadno.

Dodatni pojašnjenje u vezi porodičnog nasilja u doba pandemije dala je Majda Adžović, načelnica Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima u Ministrstvu unutrašnjih poslova. Uz podsjećanje da je 2018. godine, formiran Operativni tim za borbu protiv porodičnog nasilja i nasilja nad ženama, saopštila je da su Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije i nevladine organizacije - članice Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima, pokrenuli akciju „Bezjedna Doma“ kako bi žrtvama nasilja ukazali da nijesu same i da mogu dobiti pomoć. U saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) pokreuta je mobilna aplikacija „Budi sigurna“ koja omogućava žrtvama nasilja brzu dojavu izloženosti nasilju. Operativni tim je u prethodnoj godini razmatrao deset slučajeva porodičnog nasilja i jedan slučaj sklapanja nedozvoljenog braka.

Članica Odbora Zdenka Popović, komentarisala je Mjeru 3.4 Uspostavljanje inovativnih usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite kojom su definisane četiri aktivnosti koje se tiču finansiranja inovativnih usluga - za pomoć djeci i porodici; starijim licima; zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u porodici; zaštite lica sa invaliditetom. Mišljenja je da je u okviru ove mjere trebalo definisati i aktivnost koja se tiče beskućnika i da bi u svakoj lokalnoj samoupravi trebalo obezbijediti smještajnu jedinicu za ova lica. Takođe, polazeći od činjenice da je za navedene četiri aktivnosti početak realizacije 1. jun, a završetak 30.novembar t.g postavila je pitanje – da li je počela realizacija inovativnih usluga i koje su to usluge, da li ih pružaju državni organi ili nevladine organizacije, jer je za njihovu realizaciju budžetom Ministarstva finansija i socijalnog staranja predviđeno 900.000 eura.

U datom odgovoru Marija Stajović je saopštila da kada su u pitanju beskućnici potrebno je da postoje određeni servisi vezani za ovu kategoriju ugroženih grupa. JU Dom starih u Risnu posjeduje licence za skloništa za beskućnike kapaciteta do šest korisnika. Sklonište je aktivno, a posebna tema za rješavanje su djeca beskućnici. Usluge pružaju nevladine organizacije. Prema Istanbulskoj konvenciji prepoznate su kao pružaoci specijalizovanih usluga i imaju vještine i kompetencije da mogu pristupiti žrtvi i pružiti joj odgovarajuću zaštitu od nasilja. Naglasila je da će u narednom periodu u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova pokušati da nađu način da država preuzme određene obaveze kada je u pitanju zaštita žrtava trgovine ljudima i to bi to mogao da bude početak u rješavanju problema koji su evidentni u sistemu socijalne i dječje zaštite

Članica Odbora Dragica Sekulić, mišljenja je da donošenje akcionog plana treba da prethodi donošenju budžeta kako bi se sredstva u budžetu planirala na osnovu potreba iskazanih u akcionom planu. Uz osvrt na inovativne mjere saopštila je da je njihovo praćenje i kontrola realizacije otežana iz razloga što u Akcionom planu nijesu konkretizovane, kao ni nosioci tih mjera ni iznos opredijeljenih sredstava. Takođe, mišljenja je da u narednom periodu u cilju izrade održivijih rješenja treba sagledati i

projekte koji su realizovani ili se realizuju u regionu a tiču se ekonomskog osnaživanja žena i djece žrtava nasilja i trgovine ljudima.

U datom odgovoru Marija Stajović je saopštila da u narednom periodu socijalnu i dječju zaštitu treba podići na viši nivo i tražiti sredstva za aktivnosti za koje se opredijele i to je zadatak ne samo Direktorata za socijalnu i dječju zaštitu u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja već cjelokupnog sistema. Važno je da svi akteri u društvu a posebno ključni resursi - zapošljavanje, bezbjednost, prosvjeta, zdravlje, uzmu aktivnije učešće kada je u pitanju rješavanje problema iz socijalne i dječje zaštite. Direktorat za socijalnu i dječju zaštitu može koordinisati u tim procesa, ali važno je da svi prepoznaju svoju ulogu u rješavanju ovih problema koji se tiču svih nas a ne samo materijalno ugroženog dijela stanovništva. Kada je riječ o budžetu i ekonomskom osnaživanju bitno je da se iz godine u godinu povećavaju davanja za podršku korisnicima iz socijalne i dječje zaštite. Takođe postoji i podrška međunarodne zajednice i podrška drugih aktera koji mogu pomoći, jer država pogotovu u vrijeme covid krize ne može uvijek izaći u susret iako se maksimalno trudi i brojnim akcijama to i pokazuje. Za neke aktivnosti u socijalnoj i dječjoj zaštiti nijesu potrebna sredstva. Kada je u pitanju socijalni rad i vođenje socijalne politike u narednom periodu treba povećati stepen odgovornosti i intezivno raditi na poboljšanju svega što nije funkcionisalo.

Članica Odbora Danijela Đurović, tokom diskusije komentarisala je socijalni karton koji je važećom metodologijom ograničen samo na one korisnike koji su se obratili Ministarstvu, ali ne i na one koji su se obratili lokalnim zajednicama, nevladinim organizacijama ili drugim ustanovama. Mišljenja je da treba uključiti i korisnike koji su se obratili drugim institucijama, kao i da treba definisati tačnu i preciznu metodologiju kako bi došli do kvalitetnog socijalnog kartona. Takođe, komentarisala je saradnju Ministarstva sa lokalnim samoupravama. Lokalne samouprave razvijaju određeni dio servisa koji im je prenijet u nadležnost, mada nije dovoljno precizna podjela nadležnosti između državnog i lokalnog nivoa po pitanju pružanja usluga iz domena socijalne i dječje zaštite. Često dolazi ili do preklapanja ili neki servisi nijesu pokriveni iako postoji potreba za njima. Istakla je kao primjer Dnevni Centar za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju - Herceg Novi, koji je duži niz godina boravio u pozajmljenim prostorijama. Korisnici Dnevnog Centra, u julu t.g. dobili su sopstveni prostor na trajno korišćenje, a projekat je realizovan u saradnji sa Ambasadom SAD-a. Izgradnja novog objekta bio je preduslov za proširenje kapaciteta i transformaciju ustanove kako bi se i za lica sa smetnjama u razvoju starijim od 27 godina otvorio servis Dnevnog boravka, kao i uspostavljaše novih servisa. Polazeći od navedenog, mišljenja je da treba poboljšati saradnju Ministarstva i lokalnih samouprava kako bi se našla zajednička rješenja u cilju realizacije svih servisa - brige za stara lica odnosno dnevni boravak za stara lica, za omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju 27+, kao i stanovanje uz podršku. Uz osvrt na mjeru 3.2. Nastaviti sa razvojem i uspostavljanjem usluga socijalne i dječje zaštite za korisnike na lokalnom nivou, kao i planiranu aktivnost uspostavljanja najmanje 10 usluga podrške za život u zajednici, identifikovanih u lokalnim planovima i predviđena sredstva za njihovu realizaciju u iznosu od 40.000,00 €, tražila je pojašnjenje-koje su to lokalne samouprave i koje su to usluge.

U datom odgovoru Marija Stajović je saopštila da svako planiranje u cjelokupno procesu socijalne i dječje zaštite mora biti inkluzivno. Uspostavljanje 10 usluga predložila je Radna grupa u kojoj su bili predstavnici Zajednice opština i lokalnih samouprava, a tražene podatke koje su to usluge dostaviće naknadno.

Članica Odbora Suzana Pribilović, mišljenja je da saradnja sa lokalnim samoupravama mora biti unaprijeđena sa ciljem da se obezbijede neophodne usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite za sve građane/ke opštine, kojima su iste neophodne. Potrebno je na godišnjem nivou definisati prioritete i planirati sredstva za sprovođenje aktivnosti. Tokom diskusije konstatovala je da je Programom rada Vlade Crne Gore, II kvartal označen kao vremenski rok za donošenje akcionih planova i izvještaja koji su predmet razmatranja, kao i - Nacionalne Strategije za rodnu ravnopravnost 2021-2025 sa Akcionim planom 2021-2022 i Završnim Izvještajem o sprovođenju Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2017-2021; Nacionalnog dokumenta za implementaciju Konvencije SE o suzbijanju i sprječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska Konvencija); Izvještaja o primjeni

Strategije za ostvarivanje prava djeteta 2019-2023. sa Akcionim planom za 2021-2022. Jedna od konstatacija bila je i da nijesu održane sjednice Savjeta za prava osoba sa invaliditetom. Takođe, dala je primjedbu zbog neprisustvovanja sjednici ministra finansija i socijalno staranja i ministra unutrašnjih poslova.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio i većinom glasova (šest „za“, pet „uzdržan“) podržao Akcioni plan za 2021. godinu za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine, s Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite (2018-2022.) za 2020. godinu

Druga tačka – Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2021. godinu i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2020. godinu

Predsjednica Odbora Božena Jelušić, informisala je članove/ice Odbora da je Vlada Crne Gore, na 31. sjednici održanoj 8. jula usvojila Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2021. godinu i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2020. godinu, kao i da je njihovo razmatranje predviđeno Planom rada Odbora za 2021 godinu.

Tijana Šuković, načelnica Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima u Ministarstvu unutrašnjih poslova informisala je Odbor da je Vlada Crne Gore 2019. godine usvojila Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024, kojom su definisani ciljevi, načela i pravci u borbi protiv trgovine ljudima i određene mjere za unaprjeđenje efikasnosti uspostavljenog sistema za borbu protiv trgovine ljudima u javnom, privatnom i civilnom sektoru. U cilju dalje realizacije Strategije i u skladu sa obavezama preuzetim Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, te shodno obavezama iz Programa rada Vlade, Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Strategije, koje je formirao ministar unutrašnjih poslova 15. marta t.g. izradilo je Akcioni plan za 2021. godinu, sa konkretnim aktivnostima, rokovima, nosiocima i partnerima, indikatorima rezultata i izvorima finansija. Realizacijom aktivnosti planiranih Akcionim planom za 2021. godinu, doprinijeće se rješavanju ključnih izazova u okviru privremenih mjerila 25 i 28 iz Poglavlja 24 – Pravda, sloboda, bezbjednost koji se odnose na potrebu sveouhatnog pristupa orijentisanog na žrtve trgovine ljudima. Prilikom pripreme Akcionog plana za 2021. godinu posebna pažnja posvećena je preporukama iz relevantnih međunarodnih izvještaja, te je s tim u vezi definisan niz aktivnosti čija implementacija će doprinijeti unaprjeđenoj stanja u predmetnoj oblasti. Realizacijom ciljeva ovog dokumenta doprinijeće se: unaprjeđenju preventivnih aktivnosti i učešća svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju; unaprjeđenju identifikacije žrtava trgovine ljudima i kvaliteta zaštite i pomoći prilikom njihove društvene reintegracije; osnaživanju kapaciteta organa za krivično gonjenje trgovine ljudima radi efikasnijeg vođenja krivičnih i finansijskih istraga; jačoj koordinaciji i partnerstvu između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i promovisanju umrežavanja. Polazeći od navedenog doći će do unaprjeđenja efikasnosti i funkcionalnosti sistema prevencije, identifikacije, zaštite, pomoći i praćenja žrtava trgovine ljudima, kao i efikasnosti istraga, krivičnog gonjenja i adekvatnog kažnjavanja u skladu sa krivičnim zakonodavstvom Crne Gore. Za sprovođenje Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024., za 2021. godinu planirana su sredstva u iznosu od 185.600 eura (Budžet 79.100 eura, donacije 106.500 eura).

U okviru operativnog cilja koji se odnosi na unaprjeđenje preventivnih aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju definisano je pet ključnih mjera. Svaka od ovih mjera razrađena je kroz konkretne aktivnosti kojih je u ovoj oblasti planirano ukupno 22. Najveći broj aktivnosti se odnosi na sprovođenje obuka za predstavnike organa za sprovođenje zakona. Neke od njih su već realizovane, dok će realizacija najvećeg broja aktivnosti biti u III kvartalu tekuće godine. Najbrojnije su aktivnosti u dijelu unaprjeđenja znanja svih profesionalaca i predstavnika nevladinog sektora koji su u kontaktu ili mogu doći u kontakt sa žrtvama trgovine ljudima u odnosu na identifikaciju, upućivanje i zaštitu žrtava i krivično gonjenje počinitelja. U okviru ove ključne mjere definisano je 12 aktivnosti koje treba da

doprinesu jačanju stručnih kapaciteta predstavnika organa za sprovođenje zakona za bolje prepoznavanje problema i za kvalitetnije reagovanje. Druga ključna mjera se odnosi na podizanje nivoa svijesti u svim segmentima društva. Akcionim planom je razrađena na pet aktivnosti koje su u pretežnoj nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, imajući u vidu da su djeca posebno osjetljiva i da je u prethodnoj godini izostala sistemski edukacija u pogledu podizanja nivoa svijesti djece o ovom problemu. Planirano je održavanje radionica i organizovanje likovnog konkursa kako bi kroz ovaj vid komunikacije animirali djecu i sagledali način njihove percepcije ovog problema. U tom pogledu očekuje se podrška međunarodne organizacije za migracije. Takođe, planirano je i održavanje sastanka sa predstavnicima medija, imajući u vidu važnost medijskog izvještavanja o ovim slučajevima, jasno razgraničenje u odnosu na druga ključna djela, važnost senzibilisanog pristupa uz očuvanje privatnosti identiteta i sl. U okviru ključne mjere smanjiti osjetljivost ranjivih grupa kroz podršku projektima za njihovo osnaživanje planirana je aktivnost koja se odnosi na rad sa djecom strancima koji traže međunarodnu zaštitu, kroz izrađen materijal koji treba da doprinese podizanju nivoa svijesti. U okviru ključne mjere : Unaprijediti sistem za prikupljanje podataka, kao i sprovođenje istraživanja o promjeni trendova kod trgovine ljudima planirane su tri aktivnosti: dalje praćenje rada SOS telefona kroz analizu trenda, praćenje odluka Tima za formalnu identifikaciju, kao i podataka od strane mjesnih centara za socijalni rad. U okviru ključne mjere – Unaprijediti znanje o rizicima i posljedicama od dječje pornografije i drugih vidova seksualne eksploatacije, kao i od zlostavljanja djece putem informacionih i komunikacionih tehnologija, prepoznata je važnost doprinosa svih nosilaca aktivnosti da se uključe u sprovođenje konkretnih aktivnosti shodno Konvenciji o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja.

U okviru operativnog cilja koji se odnosi na unaprjeđenje identifikacije žrtava trgovine ljudima i kvaliteta zaštite i pomoći tokom njihove društvene reintegracije definisane su četiri ključne mjere. U okviru ključne mjere: Unaprijediti identifikaciju žrtava i potencijalnih žrtava trgovine ljudima među ranjivim grupama definisane su četiri aktivnosti koje podrazumijevaju između ostalog zajedničku saradnju nadležnih inspeksijskih organa i Uprave policije na suzbijanju nelegalnog rada i trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, kao i izradu jednog Manuela koji će pomoći prilikom sprovođenja intervjuisanja žrtava trgovine ljudima. U okviru ključne mjere: Osigurati efikasnije funkcionisanje mehanizama za nadoknadu štete žrtvama predviđena je jedna aktivnost. Ova aktivnost se odnosi na izdavanje i distribuciju flajera i obrazaca o pravu na naknadu štete. U okviru mjere: Unaprijediti kvalitet zaštite i pomoći žrtvama trgovine ljudima u njihovoj društvenoj reintegraciji takođe jedna aktivnost koja se odnosi na finansiranje licenciranog prihvatilišta/skloništa za žrtve trgovine ljudima. Predviđen je iznos od 40.000 eura koji je na nivou prošlogodišnjeg, s tim da država odaja značajna sredstva u iznosu od 250 eura za svaku pojedinačnu žrtvu na mjesečnom nivou koja su namijenjena za pokriće ličnih potreba žrtava. Kod ključne mjere: Unaprijediti zaštitu žrtava tokom krivičnog postupka sa posebnim akcentom na djecu, definisano je ukupno šest aktivnosti za koje je pretežno nadležan Vrhovni sud i koje se uglavnom odnose na izradu i promociju materijala namijenjenog i prilagođenog djeci žrtvama i svjedocima krivičnog djela o njihovim pravima u postupku pred sudom, kao i materijala namijenjenog roditeljima djece koja su žrtve i svjedoci krivičnih djela, sprovođenje kampanja koje treba da doprinesu povećanju stepena informisanosti o besplatnoj pravnoj pomoći za žrtve rodno zasnovanog nasilja, uključujući žrtve trgovine ljudima, promocija u korišćenju prostorija koje su osnovane u sudovima i tužilaštvima sa ciljem da se u njima saslušavaju djeca i time smanji dodatna traumatizacija i viktimizacija djece, sprovođenje kampanja o Službama za podršku svjedocima/žrtvama u predmetima trgovine ljudima itd.

U okviru operativnog cilja koji se odnosi na osnaživanje kapaciteta organa za krivično gonjenje trgovine ljudima radi efikasnijeg vođenja krivičnih i finansijskih istraga, definisane su tri ključne mjere.

U okviru ključne mjere: Obezbijediti proaktivniji pristup djelovanja policije i tužilaštva u cilju suzbijanja svih oblika trgovine ljudima, planirane su tri aktivnosti koje su usmjerene na praćenje aktivnosti Operativnog tima za borbu protiv trgovine ljudima, pojačanog nadzora bezbjednosno interesanih objekata i lokaliteta, lica u odnosu na seksualnu i druge vidove eksploatacije kroz kontrole i druge operativne aktivnosti, kao i sprovedenih akcija suzbijanja prosjačenja (akcija „Prosjak“). U okviru ključne mjere: Jačati međunarodnu saradnju policije i pravosudnih organa sa agencijama za sprovođenje zakona u skladu sa EU standardima

u cilu razmjene informacija, pokretanja zajedničkih istraga i organizovanja obuka, planirana je jedna aktivnost koja se odnosi na praćenje realizacije ostvarene međunarodne saradnje u dijelu razmjene informacija i pokrenutih istraga u vezi sa krivičnim djelom trgovina ljudima. U okviru ključne mjere: Osnažiti kapacitete u pravosuđu radi postizanja efikasnog krivičnog gonjenja i efikasnije entifikacije i oduzimanja imovine stečene kriminalnom djelatnošću, glavni nosilac dvije aktivnosti koje su planirane je institucija zadužena za realizaciju obuka za pravosudne organe Centar za obuku u sudstvu i tužilaštvu. Ovom aktivnošću ojačaće se stručne kompetencije sudija i tužilaca za rad na predmetima i u slučajevima trgovine ljudima.

U okviru operativnog cilja koji se odnosi na jačanje koordinacije i partnerstva između brojnih različitih aktera u ovoj oblasti, iz svih sektora društva na nacionalnom i međunarodnom nivou i potrebe promovisanja umrežavanja, planirana je realizacija aktivnosti u okviru tri ključne mjere. U okviru ključne mjere: Jačati saradnju i koordinaciju relevantnih institucija i organizacija nadležnih za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima i pružanje pomoći i zaštite žrtvama trgovine ljudima, četiri aktivnosti su usmjerene na revidiranje sporazuma i rad Koordinacionog tijela za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima i jačanje saradnje Uprave policije i nevladinih organizacija. U okviru ključne mjere: Jačati strateška partnerstva i saradnju sa civilnim i privatnim sektorom, planirane su tri aktivnosti – radionice za turističke poslenike, podizanje nivoa svijesti javnosti o trgovini ljudima, kao i kampanja uz podršku međunarodnih partnera. U okviru ključne mjere: Jačati strateška partnerstva na regionalnom i međunarodnom nivou, planirane su tri aktivnosti koje podrazumijevaju nastavak aktivnosti na razvijanju i realizaciji regionalnih projekata, kao i učešća na brojnim skupovima u inostranstvu i izrada i potpisivanje bilateralnog sporazuma u borbi protiv trgovine ljudima sa jednom od zemalja regiona.

Tokom uvodnog izlaganja Tijana Šuković informisala je članove/ce Odbora da je Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024, za 2020. godinu, izrađen na osnovu pojedinačnih izvještaja institucija koje su nosioci aktivnosti. Usljed aktuelne epidemiološke situacije, Predlog Izvještaja o realizaciji Akcionog plana usaglašen je elektronskim putem između članova Koordinacionog tijela za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima. Akcionim planom za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za 2020. godinu pratila se realizacija 48 aktivnosti. Od ukupnog broja aktivnosti 29 je realizovano (62%), 11 aktivnosti je djelimično realizovano (21%), dok je nerealizovanih aktivnosti ukupno 8 (17%). Riječ je o aktivnostima u strateškim oblastima Prevencija trgovine ljudima (4), Zaštita žrtava trgovine ljudima (3), kao i u oblasti Partnerstva, koordinacije i međunarodne saradnje (1). Ove aktivnosti su ostale nerealizovane uglavnom iz razloga nepredviđenih okolnosti koje su nastupile usljed pandemije izazvane korona virusom, što je dovelo do nemogućnosti njihovog organizovanja i realizacije u skladu sa planiranim. Djelimičan status realizacije pojedinih aktivnosti zabilježen je u svim strateškim oblastima (11 aktivnosti), a proizilazio je iz razloga otežanog sprovođenja isih usljed brojnih ograničenja (nedostatka ljudskih resursa, nemogućnost održavanja skupova usljed ograničenog broja osoba koje mogu biti prisutne u zatvorenom prostoru, zabrane rada objekata u kojima je moguće organizovati seminar/radionicu/obuku zabrane međugradskog saobraćaja, nedostatka tehničke opreme, neobučenosti za korišćenje tehničke opreme, nemogućnosti angažovanja stranih eksperata...) koja su nastupila kao posljedica pandemije izazvane korona virusom.

U raspravi su učestvovala predsjednica i članica Odbora: Božena Jelušić, Vesna Pavićević i načelnica Odjeljenja za borbu protiv trgovine ljudima u Ministarstvu unutrašnjih poslova Tijana Šuković.

Predsjednica Odbora Božena Jelušić, komentarisala je podatke o broju ostvarenih poziva ka SOS liniji za žrtve trgovine ljudima, datih u Izvještaju u okviru operativnog cilja 1: Unaprijediti preventivne aktivnosti i učešće svih aktera na državnom nivou u njihovom sprovođenju poziva. Tokom 2020. godine, došlo je do povećanja broja poziva ka nacionalnoj SOS liniji za žrtve trgovine ljudima. U I kvartalu 2020. bilo je 97 poziva, II kvartalu 142, III kvartalu 685 i IV kvartalu 733. Evidentirano je ukupno 1657 poziva, od kojih je 588 bilo edukativno-informativnog karaktera, 5 poziva potencijalnih žrtava, 414 prekinutih i 650 ostalih poziva. Polazeći od navedenog konstatovala je da je ovo težak i ozbiljan pokazatelj stanja na terenu i da je naš progres mali.

Tokom diskusije, članica Odbora Vesna Pavićević, saopštila je da je trgovina ljudima posebno ženama i djecom veliki problem svjetskih razmjera, koji pogađa sve zemlje i da ovaj višeslojan i kompleksan društveni fenomen obuhvata faze vrbovanja, transporta i eksploatacije žrtava. U svim tim fazama u različitim oblicima dešava se na teritoriji zemalja porijekla, tranzita i krajnjeg odredišta, ali za svo to vrijeme žene, djeca i muškarci koji su žrtve trgovine ljudima podvrgavaju se razovrsnim oblicima zlostavljanja i iskorišćavanja kojima se povređuju njihova osnovna ljudska prava. Mišljenja je da u narednom periodu treba jačati saradnju i koordinaciju relevantnih institucija i organizacija nadležnih za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima i pružanje pomoći i zaštite žrtvama trgovine ljudima. U osvrtu na Izvještaj i Akcioni plan, konstatovala je da nedostaje vidljivost pružanja psiho-socijalne pomoći žrtvama, aktivnosti Centra za podršku djeci i porodici u Bijelom Polju i dr. Podsjetila je da je 2013. godine potpisan Sporazum o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima prema kojem je Centar za podršku djeci i porodici u Bijelom Polju preuzeo obavezu da obezbijedi smještaj tim žrtvama, a od 2019. godine je na listi licenciranih pružaoca usluga.

Tijana Šuković je na pitanje u vezi uvođenja „child friendly rooms“, prostorija po mjeri djeteta u pravosudnim organima, saopštila da je, kroz projekat koje je započet u prethodnoj godini, šest objekata pravosudnih organa opremljeno sa prostorijama po mjeri djeteta – u tri državna tužilaštva (Bijelom Polju, Beranama i Podgorici) i tri suda (Podgorici, Nikšiću i Bijelom Polju). To nije dovoljno, ali je pozitivan iskorak. U vezi pružanja psiho-socijalne pomoći, između ostalog, saopštila je da je sistem licenciranja uslovio da organizacije koje vode licencirana skloništa moraju imati stručne radnike, između ostalih, sertifikate imaju i psiholozi. Naglasila je da postoji dobra koordinacija i da sve što je potrebno za dobrobit i osnaživanje žrtava obezbjeđuje se unutar sistema kroz funkcionisanje sporazuma o međusektorskoj saradnji. U Akcionom planu imenom nije navedena ni jedna organizacija, ali ostvaruje se dobra saradnja sa njima i ta saradnje će unaprijediti . U tekućoj godini radiće se na revidiranju Sporazuma kako bi se osnažila već uspostavljena saradnja kroz definisanje konkretnih aktivnosti.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio i većinom glasova (šest „za“, pet „uzdržan“) podržao Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2021. godinu i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. za 2020. godinu.

Treća tačka – Tekuća pitanja

Predsjednica je informisala članove/ice Odbora da će se Druga godišnja konferencija HUGEN mreže (Mreže parlamentarnih odbora za ljudska prava i rodnu ravnopravnost Zapadnog Balkana) i trening o post-zakonodavnom nadzoru (PZN) održati u periodu od 26 do 28. jula na Kopaoniku. Pozvani su predstavnici svih osam parlamenata članova HUGEN mreže. Iz objektivnih razloga nije u mogućnosti da se odazove pozivu i konferenciju će pratiti online, dok će se o učešću naknadno izjasniti Maksim Vučinić i savjetnica u Odboru Tamara Pešić, kako bi obavijestili Kolegijum predsjednika Skupštine.

Sjednica je završena u 13 sati i 40 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Božena Jelušić, s.r.